

An Jan Aarm zien haand deur 't Stellingwerfse laand!; V. Noar de meensken, in "weer of gien weer".

In: Stellingwerf 9 december 1960.

192.

An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand!

Stellingwerf
9 dec. 1960.

V. Noar de meensken, in „weer of gien weer.”

Loat ze m'j nou van de VARA zundagmorgen krek veur west hemmen! Ik wol noar de Westhoek en zie dêr: meneer Bert Garthoff (weer of gien weer) healt me 't lekkerste brokkien veur de neuze weg! Nou ha' 'k an de iene kaant nog gelok, dat het zundagmorgen krek gien weer was en dat meneer Garthoff doaromme mar stille in Hilversum bleven was, in de dreuge, waarme studio. Zodoende zag hi'j dan ok allient mar de zunnige kaant van het laandskop: mooie slingerweggies, petgatten vol anten en gaenzen en het staanbeeld van Pieter Stuyvesaant.

Mit alle respekt veur de mooie zundagmorgen-uitzending en het ieuwige optimisme van meneer Garthoff, de veurlichting was toch wel een beetien ienziedig. As hi'j nou wêrkelijk de stoute skoenen eens antrokken hadde, of beter gezegd: de leerzen en hi'j was de modder van de Lendediek inbaggerd, om een rechtstreekse repertoasie te geven te midden van wiend en weater, nou, ik hope niet, dat ie het mi'j kwaa-lik nemt, mar dan stel ik me zo veur, dat het toch wel een klein beetien anders uutvalen was.

Dat nemt netuurlik niet weg, dat de Westhoek mooi is. Veur de viskers die op een mooie zoemerdag heur hengeltien uutgooien achter Langelille of Skaarpenziel. Veur de eierzukers, die in 't veurjaar deur de laanden zwaarven. Veur de vekaansiegangers, die heur te goed doen an de wiede vergezichten over 't lege laand. Ok veur de meensken, die er wonen, al zien ze 't zo elke dag niet meer.

Mar in de haast, as het roeg weer wordt en de sloten vol stoan en de peaden en mennings modder worren, dan blieden de viskers fhuus, dan zitten de eierzukers bi'j de waarme kachel en dan healen de vekaansiegangers een fotoalbum te veurskien. „Kiek, dat is de Westhoek. Een mooi stokkien wereld.”

Mar de Westhoek zelf, die ploeteren en plassen deur de modder an de Lendediek. Omdat er wel grote wegen anlegd worren en wel prachtige broggen verriezen (zelde uitzending!) maar hier niet. Want dit is jommes een onrendoabel gebied? Ie kun wel een ni'je weg anleggen, mar dan moet het goan veur het snelverkeer. Ie kun ok wel een ni'je brogge bouwen, mar dan moe' j' weten, dat er deur duzenden gebruik van meakt worren zal. Ie kun zo mar niet een simpel weggien meaken veur een stok of wat gezinnen, die nou toevallig midden in de laanden wonen. Da' 's geld vortgooien en doar bin onze lieve belastingscenten nou toch ok weer niet veur.

Kiek eens, ze mossen doar in de Westhoek bi'j machte wezen, om krek zo vule lawaai te meaken as de radiozenders in Hilversum. Wie wet, skrok er dan in De Haag wel eens iene wakker!

Afijn, omdat meneer Garthoff me dus tóch veur was, bin 'k mar thuisbleven ok. D'r laggen nog een peer briefies op antwoord te waachten en ik dochte: loa' 'k dát dan doen. Ja, briefies van abonnees! D'r bin elke weke Stellingwerf-lezers, die wat op 'e lever hemmen. En ik bin d'r bliede mit. Kwam er lesdeas nog een briefien, dat was zo:

„Geachte meneer Jan Aarm Ongelok, ik wol jou wel eens wat vroagen. Ie zullen wel een boel Stellingwerfers onderzocht hemmen in de loop van de joaren. En wat vien ie d'r nou van, bin ze knap?”

Ik moct zeggen, da' 'k dat briefien eerst niet al te goed snapte, want ik zag mezelf al zitten als dokter en dan de meensken onderzeken en dan ók nog uutmeaken, of 't mooie meensken waren! Mar leater begreep ik het: die goeie lezer bedoelde netuurlik, of ik Stellingwerfers vestáandig vun. 'k Heb weeromme skreven:

„Beste lezer,

Ik zal je even een veurbeeld geven van 't vestaand van de Stellingwerfers. D'r was eens een prefesser in Wolvegoo — gien Stellingwerfer — en die kocht doar een peer skoenen. Nou wol ie de skoedeuze achter op 'e fiets bienen en doarveur hadde de winkelier hem twee touwgies mitgeven. Afijn, de prefesser pebeert eerst het iene touwgien - te kort! Hi'j pebeert het twiede touwgien - ók te kort! Hi'j goet dus de winkelier in en zegt zegt tegen de winkelier: „Die touwgies bin te kort, ik moet een langer touw hemmen.” „Waacht mar even prefesser,” zegt die winkelier. Hi'j loopt mit de prefesser noar buten, kneupt de beide touwgies an mekaander en bindt het pakkien vaaste!..... En zo is 't nou mit hoast alle Stellingwerfers!”

Loat die lezer nou geloofd hemmen, dat de mieste Stellingwerfers wêrkelijk knapper binnen as een prefesser! Terwiel het er hem gewoon in zat, dat die winkelier wénd was, om de enties an mekaander te kneupen!!

Mar goed: de wereld wil tóch bedreugen wezen!

An Jan Aarm zien haand deur 't Stellingwerfse laand!; VI. Noar een ni'j begin.

In: Stellingwerf 30 december 1960.

393

An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand!

VI. Noar een ni'j begin.

Ziezo meensken, de kortste dag ligt weer achter ons en nou mar uutkieken noar 't ende. Trouwens, d'r bin van die zwartgallige meensken, die bi'j hoge en bi'j lege beweren, dat de donkerste deagen tussen karst en Nejoar liggen, heur! Dat bin de koffiedik-kiekers, miskien ken ie ze wel; die hemmen het hiele jaar al mit een gezichte van zeuven deagen onweer deur de Stellingwerven lopen, omdat 't zoe'n min jaar was. Zo nat en zo kold en grujzem en zo. En nou dat jaar dan eindelijk op zien ende lopt, nou kieken ze nog vule zoerder, want ofscheid nemen is een zwoar ding, veural as het is van iene woa' j' driehonderd-zes-en-zestig keer mit op bedde goan en mit opstoan binnen..

Ik hope niet, beste Stellingwerf-lezer, da' j' ok tot die zoerproemers heuren, want da' s een min ding! Kiek de wereld liever een beetien plezieriger an. Zeker, het is niet allemoale koek en ei, a' j' om je henne kieken, d'r bin een boel vevelende dingen gebeurd in het jaar, dat nou krapan achter ons ligt. Niet allient in de Kongo of op Cuba, mar ok tussen de Kuunder en Appelske, dichte bi'j huus. Mar toch: loa' we allemoale vol goeie moed over de Drumpel stappen, mit een euliekoek in de haand en wat moed en wat vetrouwen in het harte.

Gelukkig bin d'r wêrkelik een boel Stellingwerfers, die de keunst nog wel vestoan, om ok in disse donkere deagen en in disse donkere wereld wat locht en wat hope te brengen! Dat hè' 'k meandagoavend, twiede Karstdag, mit eigen ogen zien! Ik hebbe de brommer eens weer uut de stal heald en een rittien meakt. Noordwolde - Bekoop - Makkinga - Oosterwolde. 't Was tussen vuuf en zeuven ure. En in al die dorpen, mar ok buten al die dorpen, stroalden in een protte huzen de vlammegies van de karstboomkeersen heur bliedskop noar buten! Kiek, het zal bi'j de iene allicht wat dieper zitten as bi'j de aander, mar al dat Locht, dat de Karstdeagen uutstroalen, dat kân toch niet allient mar an de butenkaant blieven. Dat kân toch niet allient mar betekenen: lekker eten en drinken, wille meaken en vetier zuken. Dat móét ok wel dieper deurdringen in de harten van alle meensken en getugen van de grote boskop: Vrede op aarde. Er is nog Hope, er is nog Locht!

En as dat wóar is, as het wêrkelik niet an de oppervlakte blift, mar deurdringt in het diepere wêzen, dan is een weke leater de stap over de Drumpel ok zo groot niet meer. Want dan ligt 1961 niet veur ons as een baarg, die dreigend opriest op ons levenspad en die moeilik te beklimmen wezen zal, nee, dan is het as de looper noar de deure van het gemeentehuus: de portier doet al eupen, en we zeggen volmondig „ja!”

We stoan dus an het ende van een skrikkeljaar, en dat wil zeggen, dat de vrouwluden heur kaans hâd hemmen. Of ze 'm allemoale ok grêpen? In het kommende jaar is het woord weer an de mannen. De statistieken zullen wel uutwiezen, wie 't beste de keunst van het vri'jen vestoat!

Tot zover de ernstige kaant van Jan Aarms mallemeule. Ik zie somnige meensken het heufd al skudden: „A' 'k weten hadde, dat ie vandeage zó ernstig was, dan was ik er niet iens an begonnen. Ik dochte altied, dat ie allient mar grappies vekochte.”

Tegen dié meensken zeg ik dan: „Hemmen jim er wel eens over noadocht, woaróm sommigen altied mit een grappien kloar stoan? Zollen ze miskien wat aanders veur ons te vebâargen hemmen?”...

Mar om ieder an zien trekken te loaten kommen:

Het jaar het hoast zien loop volbrocht.

Dié riegel moe' j' hiel langzem lezen!
Lach niet, mar wees er op bedocht,
Zo droevig mogelijk te wezen!
Loat dikke troanen, as het kan,
Over je natte wangen rollen.
En kien mekaander ernstig an!
Vekoop gien grappen en gien grollen!

Het Ni'je jaar stoat veur ons kloar!

Dát moe' j' juist vlot en fleurig lezen!
Nejoarsdag kom ie hier en doar,
En overal moe' j' bliede wezen!
Er moet zowat de hiele dag
Een lach van je gezichte stroalen!
Nejoarsdag! Ha! Het kân! Het mág!
Vol goeie moed! Vol idioalen!

Is 't ofscheid wêrkelik zoe'n zeer?
Is 't Ni'je jaar zó'n bliede bode?
Och lezer, nee! Mar dóe 't een keer!
Het klinkt miskien een beetien reer,
Mar eerlik: dit is ók al... MODE!...

30 dec 60

Friese Koerier ... 31 dec. 1960 ...

Old

Het Oude Joor het hoast zien levensloop volbrocht.
 En kikt eens achteruut. — Hoe was de lange tocht?
 Hoe het de wereld reild? Wat het het meansdom doan?
 Hoe bin de deagen rap om pool en linie gaan?
 Die vâkkers, die heur tied van vierentwintig uren
 Vedâgen in een jacht vol keunsten en vol kuren.
 Wour d' tene 's morgens vroeg de wereld geut in kleuren,
 Doar sprong de ander roeg en wild en woest noar veuren,
 Ze brochten heur veslag, as t' s naachts twealf ure sleug,
 En 't Joor heurde ze an, en luusterde en vreug
 Hoe 't in de Kongo ging, en hoe het leek veur morgen.
 Dan lachten ze hem uut om al zien zwoare zorgen!
 Ze leefden mar zô kort — ze wolden wille meaken!
 En stakken heur dus niet in zokke domme zaken.
 Het Joor ston stilt en zweeg, en meakte ze niet wizeer.
 Waarveur? — Zien bloeddrok steeg; zien hoar dat worde griezer.
 Want de geskiedenis van alle werelts leven
 Wordt niet van dag op dag, mar in de jouren skreven.
 Die verantwoord'likeid drokt zwoar — té zwoar op 't ste.
 Wat zal men mit hem doen? Beskrieven as een beste?
 Of zeggen, dat te hard was, en de boel vepestte?
 Dat er van hem gien goed, allent eilende restte?
 Hi'j kelt eens achteruut. — Hi'j het was een lange tocht!
 Hi'j het zien beste doan! Hi'j het de Vrede zocht!
 Hi'j is pun pool tot pool, deur wind en weater goan.
 Hi'j het veur 't Kapitoel, en ôk veur 't Kremlin stoom!
 De Himalaja lag oneindig steil en hoge,
 De Middellandse Zee was louter lust veur 't oge!
 Iesbaargen - steppen - bos - Djakarta - Amsterdam -
 Zuud-Afrika - Algiers - Sahara - vuur en vlam....

Doar komt de Oldjoersdag al rap weeromme darten:
 „Toe Opa Joor! Toe, lach! En loat het meansdom-spartelen!”
 Een klokke slat - een knal - strenes - vuurbaark - vonken....
 Doar bin ze betde al in d' leuwigheid bezonken....

Een man mit een dik boek zocht nog om wat restaanten,
 En legt die in een hoek, vepakt in olde kraanten....

en

Mar toen de Oude sturf — een stip in de historie —
 Ston doar vol moed en durf, vol zelfbeunste glorie,
 Het Nijje Joor al klaar! — Een boardeloxe jonke,
 Mit goldgeel gelyend hoar en mit een ruppe tonge!
 En 't volk was bled! en dronk, en reup het hem integen,
 En vierde feest, en klonk mit hem: „Vêel het, en zegen!”
 En zee: „Dat olde, nee, dat was het goete niet!”
 Mit jû goan we in zee! D'y komt een nijje tied!
 We zulten ons dit keer eens dûbbel in goan spannen!
 We durven nou wel weer! We hemmen grote plannen!”
 En 't Joor dat keet veuruut, en jûbelde er lachte:
 Dit was een lange gebuid, een nobele gedachte!
 Het was een lange tocht, mar 't zol veurwaor wel lojken!
 De Oude hadde zocht, mar hi'j zol vruchten plokken!
 Hi'j zol van pool tot pool in locht en zinne stoom!
 Hi'j zol het Kapitoel en 't Kremlin binnengoan,
 En 't Iezeren Draodgedien zol veur, zien woorden, wieken!
 De Kongo en Algiers — het zol optosber blieken!
 Zuud-Afrika zol om gien ras of kleur meer straffen!
 En noch grenoat noch bom zol uut mekaander bitffen!
 De Middellandse Zee, nou al een lust veur 't oge,
 Zol blinken op zien stee! De baargen bleven hoge!
 De steppen worden grûn, de toendra's gingen gruijen!
 En de Sahara zol uut zien oases bliujen!
 Nee, 't zol niet mak'lik goan! Mar leup 't soms even tegen,
 Het volk zat noast hem stoom! Het volk gaf hem zien zegen!

De eerste dag leup rond in vierentwintig uren.
 Krek as het altied was: vol keunsten en vol kuren.
 En 's naachts gat te veslag, en hakkelde en leuchte.
 Het Nijje Joor keek stroef en skudde 't heufd, en zuchtte....

Hi'j dee nog wat te kon! — Mar noa zes maanden roem,
 Was te vegrlesd en old, en was zien rogge kroem.
 Toen op zien teste dag de tynelef sieagen klonken,
 Toen is te mit een zucht in d' leuwigheid bezonken....

Een man mit een dik boek zocht nog om wat restaanten,
 En smeeet ze in een hoek, vepakt in olde kraanten....

JOUK

Nij

JOUK, Stellingwerfse riempies; An Piet Pluzer, de karst-roadsel-man!

In: Friese Koerier 31 december 1960.

31.12.60

Stellingwerfse riempies
An Piet Pluzer, 358.
de Karst-roadsel-man!

Piet Pluzer, olde kameroad,
Ie rullen wel weer gniezen,
Om 't moote roadsel-risseltoat,
Mar tóch moe' j' 't pleit veliezen!

Deank niet, dat ons een oefenstok,
Een grunte of een voegel,
Een lichemsdeel, een teakelblok,
En aander woord-gegoegel,

Nog van de wieze brengen zall
We zullen het pebéren!
Het eerste stokkien is er all
We willen het presteren!

En komt het in de Karst niet kloar,
Gien nood! Al kost het uren,
Al zal 't van 't Old' op 't NP'je Joar
De hiele nacht ok duren,

We géven je tenslotte klopl
Ie zullen van ons heuren!
En die tweehonderdvuufstig pop....
Piet jonge, geef de-moed mar op!
Die hê j' veurgoed veleuren!

JOUK